26.10.2022

Eduskunta
Talousvaliokunta
Tav@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen talousvaliokunnassa 27.10.2022

U 56/2022 vp – Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) esittää lausuntonaan seuraavaa:

KKV suhtautuu direktiiviehdotukseen pääosin myönteisesti ja pitkälti yhtyy valtioneuvoston kantaan. KKV pitää keskeisenä säilyttää puheena olevissa kysymyksissä kansallista liikkumavaraa kansallisen sääntelyn epäjohdonmukaistumisen ja/tai kuluttajansuojan tason laskemisen välttämiseksi.

Lisäksi KKV kiinnittää huomiota eräisiin muihin ehdotuksen yksityiskohtiin, jotka saattavat laskea kuluttajansuojan tasoa nykyisestä.

Verkossa tapahtuvassa rahoituspalvelujen etämyynnissä kuluttajan tiedonsaanti tulee turvata kiinnittämällä erikseen huomiota ennen sopimuksen tekemistä annettaviin tietoihin, välineeseen, jolla tiedot annetaan, tietojen esitystapaan välineellä, tapaan, jolla tiedot annetaan tai jolla tietoihin ohjataan sekä vaiheeseen, jossa tiedot annetaan.

On huomionarvoista, että voimassa olevaan direktiiviin nähden direktiiviehdotuksessa ei aseteta velvollisuutta antaa tietoja ”käytettyyn etäviestintävälineeseen soveltuvalla tavalla” ja että tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi riittävää on tietojen ”asettaminen saataville” tietojen antamisen tai toimittamisen sijaan. KKV:n näkemyksen mukaan elinkeinonharjoittajalla tulisi säilyä velvollisuus antaa tietoja aktiivisesti ja suhtautuu torjuvasti ajatukseen, jonka mukaan rahoituspalvelujen etämyynnissä kuluttajalta voitaisiin jatkossa vaatia minkäänlaisia omia toimia tietojen saamiseksi.

Edelleen tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että velvollisuuden antaa tiedot ennen sopimuksen tekemistä voi käytännössä kiertää muistuttamalla kuluttajaa peruuttamisoikeudesta sopimuksen tekemisen jälkeen. Artiklaa tulisi selkeyttää vähintäänkin siltä osin, että ennakkotiedot on toimitettava hyvissä ajoin ennen kuin kuluttaja tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi siinäkin tapauksessa, että ennakkotietojen toimittamisen ja sopimukseen sidotuksi tulemisen välissä on alle yksi päivä ja kuluttajaa muistutetaan mahdollisuudesta peruuttaa sopimus. Kuluttaja-asiamies on valvontakäytännössään tulkinnut voimassa olevaa ”hyvissä ajoin” -vaatimusta siten, että tiedot

tulee antaa ennen kuin kuluttaja tunnistautuu vahvasti tai antaa muita henkilötietojaan kuin sähköpostiosoitteensa tietojen toimittamista varten.

Direktiiviehdotus ei voimassa olevasta direktiivistä poiketen sisällä artiklaa, jonka mukaan puhelinmyynnissä elinkeinonharjoittajan on annettava tiedot välittömästi etäsopimuksen tekemisen jälkeen, jos kyseinen sopimus on tehty kuluttajan pyynnöstä sellaista etäviestintävälinettä käyttäen, jonka avulla ei ole mahdollista antaa sopimusehtoja ja tietoja hyvissä ajoin ennen kuin kuluttaja tulee etäsopimuksen tai tarjouksen sitomaksi. Mahdollisuus poiketa tyypillisestä tavasta toteuttaa tiedonantovelvollisuus on siis nykyisellään rajattu ja sidottu kuluttajan nimenomaiseen ja oma-aloitteiseen pyyntöön.

KKV:n näkemyksen mukaan peruuttamispainike selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi peruuttamisoikeuden käyttämistä edellyttäen, että sen käyttöönotto ei poistaisi kuluttajilta mahdollisuuksia peruuttaa sopimusta nykyisiä peruuttamiskanavia käyttäen ja esimerkiksi kirjautumatta elinkeinonharjoittajan verkkopalveluun. Edelleen KKV kannattaa riittäviä selvityksiä ja rahoituspalveluntarjoajien käyttämien verkkorajapintojen vaatimuksia koskevia online fairness -artikloja. KKV:n näkemyksen mukaan nk. dark patterns -menettelyt kieltävä artikla olisi omiaan täydentämään esimerkiksi tiedonantovelvollisuutta koskevia säännöksiä tilanteissa, joissa elinkeinonharjoittaja muodollisesti täyttää säännösten vaatimukset, mutta valinta-arkkitehtuurillaan kuitenkin estää tai vaikeuttaa kuluttajan itsenäistä päätöksentekoa.

Timiikka Tommiska
erityisasiantuntija